

'O büyük kitabın' yeni bölümleri...

Thomas Bernhard'ın öfkeli, müzikli ve edebi sesinden haz alan, bu hazzın peşini kolay kolay bırakmaz. Fatih Özgüven'in yetkin çevirisiyle yayımlanan ve üç oyunun yer aldığı 'Oyunlar I', yazarın yabancı olmadığı dünyasına çağırıyor okuru.

ERAY AK
e.erayak@gmail.com

Kimi yazarlar, kaleminden çıkan her şeyle bir büyük kitabın sayfalarını doldurur adeta. Her yazdığıyla, her kitabıyla yine kendine ait bir başka kitabın bölümlerini ortaya çıkararak ilerler. Bu türden yazarların 'o büyük kitabı', külliyatları tamamlandığında tamam olur ancak. Franz Kafka örnekse bunlardan biridir; tüm yazı hayatı tek bir kitabın sayfalarını doldurmak için geçmiş gibidir. Ahmet Hamdi Tanpınar da bunlardan biri değil midir? Yazdığı her şey, yazacağı her şeyi doğurmuş, sonuç olarak da ortaya bütünsel bir yapı çıkmış.

Thomas Bernhard'ı da bu meşrep yazarların arasına hiç düşünmeden ekleyebiliriz. Üstelik bu bütünlüğü; nefreti, garipliği, farklı bakış açısı yanında ulaşılması ve taklidi güç kendine has üslubuyla meydana getirmesi çekici kılıyor onu. **İnsanın varoluşuna dair kendi yarattığı dünyadan yaptığı çıkarsamalarla buluyor ahengini eserleri.** Özyaşamöyküsünün de fazlasıyla yansıdığı eserlerinde her ne kadar yoluna belirli izlekleri ve çok değiştirmedeği, hatta onunla özdeş hale gelen dili ile devam etse de okuyucusuna her seferinde özgün metinler sunmayı başarabiliyor. Türkçede de hemen tüm eserleriyle yer alan **Thomas Bernhard, bu bağlamda zor olduğu kadar kapısı aralandığında vazgeçilemeyecek yazarlardandır.** Dünyasına girebilmek emek ister fakat bu emeğin karşılığını fazlasıyla verir yazar. **Bernhard'ın öfkeli, müzikli ve edebi sesinden haz alan, bu hazzın peşini kolay kolay bırakmaz.** Güzel ki, bu hazzı her yazdığına vermeyi başarıyor Bernhard. Geçenlerde okur karşısına çıkan tiyatro oyunlarında da...

Fatih Özgüven'in yetkin çevirisiyle yayımlanan Thomas Bernhard'ın 'Oyunlar I', yabancı olmadığı dünyasına çağırıyor okuru. Kendine has dünyasının her uçurumunda yeni bir Bernhard'la karşılaşılıyor; oyunlar bunun kanıtı niteliğinde. **Bu ilk ciltte üç oyun yer alıyor: 'Boris İçin Bir Şölen', 'Av Meclisi' ve 'Minetti - Sanatçının Yaşlı Bir Adam Olarak Portresi'.** Üç oyunda da gerçeğin zaman zaman kırılanlaştığı, hatta 'absürd' denebilecek bir dünya söz konusudur ancak Bernhard'ın bunu, hicvini daha da keskinleştirmek için kurduğunu belirtmeliyiz. Kendi iç huzursuzluğundan ülkesi Avusturya'ya, Avusturya'dan evrensel çizgiye uzanan bir 'rahatsızlık', 'huzursuzluk' söz

konusu Bernhard'da. Fakat **tüm bir Avrupa kültürünün huzursuzluğu da sinmiş gibidir öte yandan kelimelerine.** Bir kültürün derin dertleri toplanır onda. Bu oyunlarda da bunu görüyoruz. Bernhard'ın tiyatro oyunları; romanları, anlatıları ve öyküleriyle kurduğu bütünlük bağlamında felsefi derinliği olan ama ironiyi asla terk etmeyen metinler olarak dikkat çekiyor. Trajedi ve komik ise yazarının ülkesiyle kurduğu nefret ilişkisinin de yansımasıdır ki, yine böyle bir ilişkinin aynası olarak, farklı bir alegorinin temsili olarak metne dahil oluyor ironi.

Oyunların konularını ise Fatih Özgüven'in kitap için kaleme aldığı sonsözden de yararlanarak şöyle çerçeveleyebiliriz: 'Boris İçin Bir Şölen'de, bacaklarını kaybetmiş İyi Kadın'ın yıllar önce evlenip Kötürümler Bakımevi'nden çıkardığı Boris'in doğum günü için düzenlenecek şölen konu edilir; şölene bakımeviden 13 kötürüm konuk olacaktır. 'Av Meclisi'nde ise General ve eşinin av köşkünde bir oyun yazarı konuk olacaktır ve bu oyunlaştırılır. Bernhard, 'Av Meclisi'ni pek çok kez en başarılı eseri olarak nitelemiştir ayrıca. Ünlü Alman tiyatro oyuncusu Bernhard Minetti'ye ithafen kaleme aldığı 'Minetti'de ise yalnız ve yaşlı bir oyuncu olan Minetti karakteri, bir yılbaşı gecesi, Flensburg Tiyatrosu'nun başyönetmeniyle buluşmak için Atlantik Okyanusu kıyısındaki karlı Oostende'de üçüncü sınıf bir otele gelir. Kendisini ilk kez üne kavuşturan 'Kral Lear'i 30 yıl sonra yeniden oynayıp sahnelere dönüşünü taçlandırmak niyetindedir fakat yolunu dört gözle beklediği başyönetmen bir türlü ortalıkta görünmez.

Thomas Bernhard'ın yazdıklarını kendi yaşamından ayrı tutmak neredeyse imkânsızdır. **'Oyunlar I', Bernhard'ı ve dünyasını tanımak için bir fırsat olarak değerlendirilebilir.** Bunun yanında gerçek bir okurluk deneyimi bu metinler. **Yazarın hiç susmayan sesinden, hırçın dalgaları olan kelimeler denizinden bu kez tiyatro metinleri karşımızda.**

OYUNLAR I: BORIS İÇİN BİR ŞÖLEN - AV MECLİSİ - MINETTİ: SANATÇININ YAŞLI BİR ADAM OLARAK PORTRESİ

Thomas Bernhard
Çeviren: Fatih Özgüven
Yapı Kredi Yayınları, 2022
256 sayfa.